

МУЗИКАТА В ЕПОХАТА НА ИНТЕРНЕТ

/опит за откровение/

Елена Петрова

MUSIC IN THE INTERNET AGE

/an attempt at revelation/

Elena Petrova

Abstract: Written in an essayistic form, this material presents reflections on music in the Internet age. The new media, as well as their relationship with contemporary culture, reflect on the music art, as well. The easy access to music from different epochs, styles, genres and regions thanks to information technology provokes the author of this paper to ask questions about the role of the teacher, family and society in these new processes of cultural communication and to express her personal opinion.

Keywords: music, Internet, new media, globalization

Музиката... Тук няма да говоря за нея като за историческо събитие, няма да разглеждам нейното развитие от древността, почукваните камъни, шумящите клони, подръпваните тетива на лъка. Няма да разказвам за средните векове, за Великите географски открития и достигането на класиката до нови земи. Няма да изброя даровете, оставени ни от Бах, Шопен, Моцарт, Вивалди и Хендел. Няма да споменавам дори за Хайдн, Верди и Стравински. Не, ще говоря за една нова епоха, епохата на 21 век, която всички наричаме Електронното общество. Епохата на Интернет.

Какво е музиката за мен? А какво е Интернет? Защо само за по-малко от 20 години музиката и Интернет се възприемат като едно цяло? Защо? Защо не мога да отделя ползването на Интернет от музиката? Мои колеги ми казват - ако не се чува интернет радиото в офиса, значи тебе те няма, случило ли се е нещо? Музиката...думите...грижата... Толкова всеобхватни и едновременно с това толкова интимни, близки до мен, до семейството ми, до шепата хора, с които минава работният ми ден. Всичко това свързано с този Интернет, с тази нова епоха, в която някак незабележимо се вмъкнахме и живеем.

Всъщност един запазен писмен документ сочи рождената дата на Интернет – 29 октомври 1969 година, когато късно вечерта между два изследователски центъра в САЩ са обменени първите електронни съобщения чрез NCP протокол. Почти половин век.

Документ, който да покаже как музиката се е въплътила в тази система, обаче липсва. Това ще рече, че се е получило като в позабравените, но мили на всеки от нас приказки на

Андерсен. Тя е част от живота, част от характерите. Всеки я носи в себе си, така както носи мобилен телефон, който, уви, също е свързан с Интернет. Както казах, музиката е на всяко ниво в тази епоха, към която принадлежим и ние.

Можех да разкажа как музиката, като специфично изразно средство, обогатява маркетинговите комуникации, как влияе върху настроението и избора на потребителя, как обогатява и направлява имиджа на продукт, на личност, на организация. Да се опитам да дам малко наивни, но достъпни обяснения за семантиката, синтактика и прагматиката на музиката. Или да опиша музиката като знакова система в маркетинговите комуникации, и по-конкретно в рекламата. Да покажа въздействието върху поведението на аудиторията.

Предпочитам да изложа моята идея. Идеята как музиката, толкова лесно достъпна за всички нас в електронния век, ни помага да преодолеем стреса, в който живеем. Всеки има свои предпочитания. Дали диктувани от моментни настроения, дали от изградени навици. Всеки от нас може да избере в какъв океан от емоции да се потопи с едно натискане на клавиш. Усмивка? Не, клавиш на компютърна клавиатура. Толкова просто изглежда, а е толкова сложно, толкова емоционално.

Децата. Родени са в Интернет епохата, носят я в себе си. Имам син. На по-малко от три години. Сам се справя с телефона, за него Ютуб не е загадка. Детските песни, които му пея преди да заспи, намира в оригинал, пуска ги и тича при мене с думите – Мамо, чуй, песен. Три думи, а цяла вселена. Какво, музиката е любов? Кой не обича детето си? Любов и асоциации.

Нашите родители. Все по-често звучат песни от техните активни години. Години на мечти и трепети. Пак Интернет, колко плочи и аудиокасети останаха в домовете. Дисковете също са отдали дължимото. Всичко е електронно, невидимо, но чувствено, прехвърля мост през годините.

Ние, хората на около 30 години, създали семейство, пооблъскани от живота, лъгани, мразени, обичани... Колко от нас, още със ставането и сутрешното кафе, не пускат телевизора или „някое парче от компа“? Почти няма такива, нали? А ако кафето е едно, а слушащите са двама? И го споделят? Или още по-добре, единият държи чашата и отпива от нея, а другият, този който е направил кафето, пие от неговото удоволствие от първото кафе...под звуците на музиката на любим на двамата изпълнител.

Ежедневие. Навици. Антистрес. Така мога да нарека възплътяването на музиката в тази прословута, в нашата си Интернет епоха. Неделима, непреодолима, размиваща емоциите. Силно въздействаща, с ритъма на натегнатия от напрежение ден. Сядаш в офиса и включваш компютъра. Папки, писма, полубудни колеги. Как да не пуснеш нещо, което да ги събуди, да вкара малко емоция, малко живец в ранния час. И усилваш. Преди да е дошъл началникът. Но и той е ценител. Ще се усмихне и няма да каже нищо. След минута, обаче, ще ти подхвърли от съседната стая – Колега, искаш ли да чуеш нещо? Поглеждам и ето, там също Интернет и изпълнители, изпълнители. Емоции.

Начин да отдъхнеш в почивката. Заливат те мелодии по улицата, в кафенето, в малкото

квартално заведение. Да, не винаги чувото ти е приятно. Доста често се случва да се възмутиш от текстове или ритъм, които може да определиш като „дивашки“. Но това е колоритът в музиката, като ярките цветове по платната на Реноар или кубичния Пикасо. Разнообразието, достъпът, популярността. Почти светкавичното разпространение на модерно парче сред ценителите. И едно усещане... малко меланхолично. Къде остана удоволствието да отидеш на концерт, да се блъскаш сред стотици хора, дошли със същата цел като твоята, да потънат във вълните на очарованието и запленени да пеят заедно с любимия ви изпълнител.

Да посетиш симфоничен концерт. Да те обгърне магията на класиката. Нежното мъркане на виолата, до нея плътният глас на контрабаса. Повече от нежност.

А сега, сега всичко това се свежда до поток от данни, летящи мълниеносно по кабел, по въздуха и носещи заряд от вдъхновение, от желаниа, от надежди. Интернет. И сред тях музикалните потоци. Провежданите през годините изследвания на човешкото поведение сочат, че музиката създава определени вибрации, които карат мозъка да генерира специфични вълни и е една от малкото дейности, при които целият мозък се активира. Препоръчва се при чувство на стрес и липса на концентрация да се слуша музика, която предизвиква алфа и бета вълни. Тези вълни подобряват многократно концентрацията и фокусирането на вниманието, особено при по-продължителни занимания. Доказано е, че музиката оказва изключително благоприятно въздействие за развиване на физическата координацията. Освен това тя улеснява изучаването на чужди езици. В съвременния свят музиката се прилага и като терапевтичен метод в модерната медицина и образованието - тъй като музиката помага за подобряване на концентрацията, а почти 10% от учениците в световен мащаб страдат от синдром на дефицит на вниманието – ADHD. Не всички видове музика обаче имат позитивен ефект върху човешкото съзнание. Това е така, тъй като различните звукови вибрации и мелодии влияят по различен начин на ума и тялото.

Достъпността на музиката в Интернет се подчинява на международни правила. Преследва се пиратството, неоторизираното разпространение с и/или без комерсиална цел на произведения, обект на авторското право. У нас преди няколко години особено нашумели бяха атаките срещу торент сайтове, предлагащи музика, филми и софтуер. Защото определян като епоха, Интернет си има свои граници, които регулират жизнените му процеси.

Погледнато тясно специално, от гледната точка на педагогическия подход, при съвременните информационни технологии като средство за доставяне и систематизиране на фактологична, научна и звукова информация, при широкия достъп до музика от различни епохи и културни региони, при наличието на различни съвременни концепции върху историята на културата, днес с особена острота възниква въпросът за обновяването на преподавателските методи, които да атакуват нови цели по отношение на музикално-историческото познание. Чрез модерното осмисляне на музикално-историческите процеси и със средствата на електронни бази от данни, днес могат да се постигнат следните ефекти:

- да се стимулира и изгражда преди всичко умението за самообучение чрез ориентация

в огромните информационни масиви и чрез систематизиран критичен подбор, а не чрез силово задържане в съзнанието на еднотипни втвърдени познания;

- да се разширят географският и жанровият обхват на музикалната информация;
- да се осъзнават преди всичко сложните и динамични исторически връзки в живота на жанровете и композиционните техники, като се прилага нелинеен синергетичен подход към музикалните епохи;

- да се реализира по-гъвкаво движение във времето, което да стимулира разбирането и търкуването на музикалните активности в различните епохи;

- да се стимулира умението за исторически адекватно слушане и художествено възприемане на музиката - да се създават предпоставки за дискуссионни ситуации;

- да се активират зони за бъдеща изследователска работа;

- обучението на бъдещите музикални педагози да се доближи до реалното функциониране на музикално-историческото знание в училищното музикално възпитание, съчетано с неограничената база на Интернет обществото.

„...Да практикуваш без теория е като да плаваш в непознати води; теория без практика значи изобщо да не плаваш...” (Susser, 1968, 5). Не е възможно да бъдем ефективни практикуващи, без да сме ефективни комуникатори. Това от своя страна означава, че за да е възможна ефективна комуникация, ние трябва да познаваме себе си, т.е. да разграничаваме собствените си мисли, чувства и преживявания и да ги използваме като основа за опознаване и разбиране на другите, но без да се сливаме или дистанцираме от тях. Индивидуалният случай е като нова пиеса – нагласата е различна, натурата на героя е неповторима, декорът е уникален, а преплитането на всички тези елементи е изкуство. А както знаем, всички добри актьори използват едно и също средство, за да изпълнят перфектно ролята си – репетират. В контекста на възприемането на музиката в съвременното общество „сценарият” е теорията, а „репетицията” е практиката. Практиката на споделяне, на одобрение или на критикуване, на безброй смислени или безсмислени публикации в социалните мрежи, на възвеличаване или изпращане в забвение на един или друг текст, инструмент, тон, композиция.

Разглеждайки като лайк алтернативна гледна точка, мога да посоча, че в рамките на културата, която сега наричаме “Internet socium”, Интернет общество (превод от английски), устойчиво се налагат понятия от типа на “виртуално пространство” и “реално време”.

Изразът “реално време”, масово употребяван в съвременната информатика, предполага време, съотносимо с определена реалност, т.е. време, различно от други времена, които закъсняват, изпреварват или просто не са съотносими с динамиката и ритъма на измененията в същата тази реалност.

Но едно е реалното съществуване на нещо и неосмисленото методологически използване на това съществуване в една или друга област, или пък станалата известна на ограничен кръг специалисти философско-методологическа концепция, а съвсем друго – превръщането на теоретичното му осъзнаване в същностно условие за успешното развитие на най-значимите за развитието на културата технологии. Според релационната концепция

пространството се задава от отношенията между нещата, които са “разположени в него”. В случая виртуалното пространство е структура, зададена не толкова от компютрите, сървърите, телекомуникационните центрове, сателитите и т. н., които обменят информация помежду си, и, разбира се, от хората, инициращи този обмен, колкото от перманентно репликираните в него, мигриращи информационни продукти и хипервръзките между тях. В това пространство отделните индивиди комуникират помежду си чрез виртуални личности, обозначени с произволно избрано име, идентифициращи се чрез определен код, а връзката с разположения в обичайното пространство хардуер е опосредствана от “електронни адреси” (“DNS”). Социалните структури, характерни за виртуалното пространство, се формират от специфични интернет-общности и връзки между тях (нюзгрупи, чатрумове и т. н., и т. н.). Обединяващият елемент се явява интересът. Интересът към определено събитие, цвят или музикално усещане.

Образувалата се нова вълна на обществено внимание към високата музикална продукция можем да охарактеризираме по следния начин: вижда се еднопосочност – новите глобални тенденции в световното повсеместно дигитализиране; развитието на комуникационната способност на музиката и влиянието ѝ върху социума; обръщането на новите медийни възможности към музикалната продукция; използването на музиката за разнообразни бизнес и обществени цели, като по този начин се привлича вниманието и към нейната същност; мнението на анкетираните; абсолютната необходимост от образователна програма за нова младежка публика; активности на държавно, институционално и правителствено ниво към дългосрочна стратегия за развитие на изкуствата (в това число и музиката) и за напредък на образованието и връзката му с бизнеса; редица интелектуални и културални форуми – конференции, кръгли маси, семинари – за ползата и налагането на висока култура (и музикална) на обществото. Посоката на тези широки дейности подсказват вълната, която се надига. Има показатели, че е време да се случи трансформация. Вълна на промени в културата на страната ни. Културата, която е свързана и с музиката, и с публиките, а и с духа на нацията ни. Тази вълна е подкрепена от Европа. Тенденциите са световни. Човечеството се връща към малките, но висококачествени неща, към духовността, към правилната и чиста материална и духовна храна, към близостта с природата.

Новите медии, новата глобалност, киберпространството, връзката им с културата, тези нови процеси в комуникацията, а оттам и в културата, и (като неотменна част от нея) в изкуството, засягат в основна степен и музикалните изкуства, музикалните процеси, музикалната продукция. Как, защо, докъде, дали за добро или не – ще се разбере в бъдещето... Бъдещето ще покаже най-точно дали дигиталната и глобална промяна в световния ред е положително или отрицателно явление в музиката. Дали дигиталната загуба на авторство и лично пространство – нещо особено важно за правещите музика – ще накърни уникалността и неповторимостта на един композитор пред неговата публика, или музикалната публика вече е различна и търси точно тази дигитална общност и същевременно разнообразие и еднаквост, в която се чувства по-комфортно и по-сигурно...

Музиката може да се преживява само чрез звуковия резултат, но въздействието може да се повиши многократно чрез нови комуникационни канали. Новите начини за комуникация при музикални събития и продукции са нови предизвикателства пред интелекта на работещите в областта на музикалните изкуства. Приобщаването към технологиите и адекватното използване на глобалните медийни пространства може да отвори необятност в аудиториите, които постепенно да се опитомят и приобщят към съответната музика.

Социалните медии са нов начин за споделяне и разпространение на музика. Написаното за социалните медии изглежда далеч от музикалните изкуства, но всъщност не е така. Всички процеси, свързани с тях, влияят пряко или косвено и на музикалните процеси в обществото. Съвременните музиканти са длъжни да познават възможностите и предизвикателствата на новия начин на общуване и споделяне. Незнанието и отхвърлянето на технологичните предимства са заплаха за музикалната продукция. Споделените идеи и изводи се отнасят със същата сериозност и достоверност и към музиката днес. Какво е публичен интерес? Печатни медии и публика. ПР или реклама за музика. Да се възродят отново различните музикални общества и общности в България, за да има постоянна публика и публичен интерес. Тези мини общества са генератори на музикален интерес и са основа за възпитание на младите публики. За да се създаде заинтересована музикална публика, трябва традиционни методи, които са свързани с традиции, а те се изграждат бавно и изискват постоянство. Разбира се, трябва да сме отворени за новите начини за предизвикване на интерес. Традиционните печатни медии търпят глобални реформи, за да устоят на съвременните комуникационни промени. Мениджмънт на ключовите публики и мениджмънт на знанието са още една възможност за иновативност и при музикалните процеси.

Липсата на публики в салоните за музика са сериозен проблем днес. Но това може и да е причина за липсата на информация какво се случва в музикалните салони. Вероятно комуникацията между музикалните изпълнители и тяхната публика е прекъсната или твърде слаба, без доверие... Защото, както стана ясно, статистиката показва не „липса на средства“, а „липса на интерес и време“ за ползване на музикални продукти. В публичното пространство се е получила вълна от нови образователни практики, които дават резултат и стават все по-популярни сред аудиторията на класическата музика, особено в големите градове на България.

Концертните зали вече ще са пълни с много и образована публика. Убедена съм, че и организаторите, и изпълнителите, а и слушателите – т.е. новата публика, ще се научат да творят този музикално-образователен процес все по-добре и по-качествено. Личи активност на музикантите, търсене на нови идеи, на оригиналност, на предизвикателства, които стават популярни и допринасят за развитието на музикалното изкуство на всички нива. Младите музиканти са отворени за идеи. Вземат и пречупват положително чуждия опит. Правят собствени концепции.

Независимо от песимистичните тенденции в цял свят в ущърб на изкуството в Интернет ерата е видно, че както в Европа (а ние сме част от Обединена Европа), държавата

ни започва да инициира открита политика за поддържане на културните ценности на нацията. Търсенето на нови публикации е показател за нов подход, за ново отношение към потребността от културна стойност и обрат в насоките на образование – т.е. за създаване на културна публика, на публика с потребност от култура.

А какво по-оптимистично от общото желание за промяна към по-добро?

Елена Живкова Петрова

Педагогически факултет,
Тракийски университет - Стара Загора
България
Магистърска програма Предучилищна и
начална училищна педагогика, 2 курс

Elena Zhivkova Petrova

Faculty of Education
Trakia University - Stara Zagora
Bulgaria
Master's Degree Programme in Preschool and
Primary School Education, 2nd year

Рецензент: проф. д-р Стефанка Георгиева